

Moștenire lăsată de un defunct decedat fără copii, unica succesoare fiind soția supraviețuitoare. Renunțare la moștenire de către frații și surorile defunctului. Vocația descendentei surorii renunțătoare la moștenirea unchiului ei, în temeiul legii nr. 10/2001

Curtea de Apel Cluj, Secția civilă, de muncă și asi Curtea de Apel Cluj, Secția civilă, de muncă și asigurări sociale, pe gurări sociale, pentru minori și familie, decizia n ntru minori și familie, decizia nr. 1912 din 27 mai 2011

Prin sentința civilă nr. 264 din 16 martie 2011 a Tribunalului Cluj s-a respins excepția lipsei calității procesuale pasive a Municipiului Cluj-Napoca invocată de acesta și s-a respins acțiunea civilă extinsă, formulată de reclamanta C.L.L., în contradictoriu cu Municipiul Cluj-Napoca și Primarul Municipiului Cluj-Napoca, având ca obiect Legea 10/2001. Pentru a pronunța această hotărâre, instanța de fond a reținut că prin dispoziția 5187/18.12.2009 emisă de Primarul Mun Cluj-Napoca s-a respins notificarea 2180/2001 formulată de reclamantă pentru imobilul înscris inițial în CF 9589 nr.top 1662 situat în Cluj-Napoca, str. B., nr. 35. Pentru a pronunța

această dispoziție s-a motivat că reclamanta nu face dovada calității de moștenitoare a foștilor proprietari tabulari ai imobilului revendicat. Potrivit extrasului CF nr.9589 Cluj asupra imobilului teren și construcție înscris pe parcela cu nr. top 1662 proprietari tabulari sub B 1 și 2 au fost înscriși S.T. și soția născută B.S.. Imobilul a fost preluat în baza Decretului 32/1950 cu titlu de naționalizare în favoarea Statului Român Din actele de stare civilă depuse de reclamantă rezultă că S.T. a decedat la data de 4.06.1969. La data decesului acestuia a rămas în viață S.L., soție, decedată la rândul său la data de 13.09.1970. S.T. a avut ca soră pe S.E., căsătorită C., decedată în anul 1980. C.E. a avut o singură fiică, reclamanta. Reclamanta justifică calitatea de moștenitor doar a unchiului său S.T., nu și a soției acestuia S.S., având în vedere regulile devoluțiunii legale reglementate de Codul Civil. Instanța de fond a pus în discuția părților și a dispus efectuarea uneia drese către Camera Notarilor Publici Cluj, care a comunicat copiile certificatelor de moștenitor 867/1969 prin care s-a dezbătut masa succesorală după S.T. și certificat de moștenitor 819/1971, prin care s-a dezbătut masa succesorală după S.S.A. soția lui S.T. . Prin certificatul de moștenitor 867/1969 s-a stabilit calitatea de unic moștenitor a defunctului S.T. a soției S.S.A. soție supraviețuitoare și moștenitoare testamentară reținându-se că prin declarații autentice notariale, inclusiv a lui C.E., frați și surorile defunctului au renunțat la moștenire. Tribunalul a constatat că reclamanta nu justifică calitatea de moștenitoare după mătușa sa S.S.A., prin certificatul de moștenitor 819/1971, stabilindu-se calitatea de moștenitor a acesteia în favoarea altor persoane. Susținerile reclamantei că în cuprinsul certificatului de moștenitor nu s-a avut în vedere imobilul, obiect al notificării sale, au fost apreciate de tribunal ca neavând relevanță.

Tribunalul a apreciat însă relevant faptul că prin declarație autentică cuprinsă în certificatul de moștenitor antecesoarea

sa, a pierdut calitatea de moștenitoare a fratelui său și nu mai justifică calitatea de persoană îndreptățită în condițiile legii 10/2001. Faptul că mama sa a renunțat la succesiunea fratelui său, nu justifică admiterea cererii chiar dacă dezbaterea succesiunii nu a avut loc și cu privire al imobilul în litigiu. În acest sens, sunt și interpretările Înaltei Curți de Casație și Justiție, în Decizia RIL 11/2008, tot cu privire la aplicarea unei legi de retrocedare a bunurilor confiscate de regimul anterior, care a stabilit că potrivit dispozițiilor art. 696 din Codul civil, eredeile care renunță la succesiune este considerat că nu a avut niciodată această calitate, titlul de moștenitor fiind desființat cu efect retroactiv, moștenitorul fiind considerat ca o persoană străină de moștenire. De aceea, cel care renunță la succesiune nu intră în categoria persoanelor care sunt moștenitori, el neputând dovedi această calitate întrucât, în acest caz, nu este vorba de neacceptarea succesiunii în condițiile art. 700 din Codul civil și care este doar prezumat de lege ca renunțator, ci, dimpotrivă, se dovedește cu certitudine (declarație notarială) că nu este moștenitor, dat fiind faptul că a renunțat expres la succesiune. Prin efectul renunțării, moștenitorul este socotit că nu a fost niciodată moștenitor, iar vocația sa succesorală este retroactiv desființată. Regula indivizibilității patrimoniului succesoral conferă același caracter indivizibil și opțiunii succesoriale care nu poate fi condiționată de aspectul cantitativ al patrimoniului succesoral. Renunțarea vizează atât bunurile existente în succesiune la data decesului, cât și cele care, eventual, ar intra în succesiunea respectivă. Raportat la această constatare, tribunalul a apreciat că nu mai există nici un interes din partea reclamantei în a se analiza și pronunța asupra cererii formulate de reclamantă, având ca obiect constatarea preluării imobilului de către Statul Român fără titlu. Pentru aceste considerente, tribunalul, în temeiul art. 26 din Legea nr. 10/2001, apreciind că reclamanta nu a făcut dovada calității sale cerută de dispozițiile Legii nr.10/2001, a respins acțiunea civilă extinsă, formulată de reclamanta

C.L.L., în contradictoriu cu Municipiul Cluj-Napoca și Primarul Municipiului Cluj-Napoca având ca obiect Legea nr. 10/2001. Împotriva acestei sentințe, reclamanta C.L.L. a declarat recurs, în termen legal, solicitând instanței admiterea acestuia, modificarea hotărârii atacate în sensul admiterii acțiunii așa cum a fost formulată, precum și obligarea pârâtului intimat la plata cheltuielilor de judecată. În motivarea recursului, reclamanta a învederat instanței că hotărârea criticată este nelegală, fiind dată cu aplicarea greșită a legii, motiv de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C.pr.civ. În opinia reclamantei recurente, obiect al acceptării sau renunțării îl reprezintă doar drepturile și bunurile care se află legal în patrimoniul defunctului la data exprimării opțiunii succesoriale. În speță, în anul 1969, la data întocmirii certificatului de moștenitor nr. 867/1969 când defuncta C.E. și-a exprimat opțiunea de renunțarea la succesiunea după defunctul S.T., imobilul în litigiu nu se găsea în patrimoniul defunctului deoarece era întabulat ca proprietar Statul Român, astfel încât antecesoarea reclamantei nu a renunțat la succesiune. Instanța de fond a dat o interpretare greșită dispozițiile art. 4 alin. 3 din Legea nr. 10/2001, deoarece prevederile conținute în art. 696 și art. 700 C.civ., cu caracter general, nu își găsesc aplicarea conform principiului de drept specialia generalibus derogant. Prin notificarea nr. 2180/09.11.2001 prin care reclamanta a solicitat restituirea în natură a imobilului în litigiu, reclamanta a înțeles să accepte succesiunea celor doi defuncți. În mod greșit instanța de fond a reținut că reclamanta nu justifică calitatea de moștenitor după defuncta S.S.A. deoarece descendenții renunțătorului pot veni la moștenire în nume propriu în condițiile art. 698 C.civ., astfel încât în virtutea dreptului de acrescământ, partea renunțătorului profită coerezilor care au acceptat succesiunea. Pârâtul intimat Municipiul Cluj-Napoca, prin întâmpinare, a solicitat respingerea recursului ca nefondat și, în consecință, menținerea hotărârii atacate ca fiind legală și temeinică. În susținerea poziției procesuale,

pârâtul intimat a arătat că în mod corect și cu respectarea dispozițiilor legale, tribunalul a reținut că reclamanta nu justifică calitatea de moștenitoare, având în vedere principiul indivizibilității patrimoniului succesoral. Pârâtul intimat, Primarul Mun.Cluj-Napoca, deși legal citat, nu și-a delegat reprezentant în instanță și nu a depus întâmpinare prin care să-și exprime poziția procesuală. Analizând sentința criticată prin prisma motivelor de recurs invocate și a apărărilor formulate Curtea, în temeiul art. 304 1 C.pr.civ., reține următoarele: Prin notificarea înregistrată sub nr. 2180/09.11. reclamanta C.L.L. a solicitat restituirea în natură a imobilului situat în Cluj-Napoca, str. B., nr. 35, înscris în CF nr. 9589, nr. top. 1662 constând din casă și teren, iar în cazul în care restituirea în natură nu este posibilă, acordarea de despăgubiri bănești conform Legii nr. 10/2001. În cuprinsul notificării, reclamanta a arătat că este moștenitoare legală a proprietarilor tabulară S.T. și S. care au decedat, în calitate de nepoată de frate. Prin Dispoziția nr. 5187/18.12.2009 emisă de Primarul mun. Cluj-Napoca s-a respins notificarea nr. 2180/09.11.2001 formulată de reclamantă pentru imobilul înscris inițial în CF nr. 9589, nr.top. 1662, situat în Cluj-Napoca, str. B., nr. 35, deoarece revendicatoarea nu a făcut dovada calității de persoană îndreptățită la măsuri reparatorii prevăzute de Legea nr. 10/2001, nefăcând dovada calității de moștenitoare după foștii proprietari tabulari ai imobilului. Conform C.F. nr. 9589 Cluj, A+1, nr. top. 1662 constând din casă, curte și grădină în situat în str. A., nr. 55, în suprafață de 252 stjp. a fost întabulat dreptul de proprietate, în părți egale, în favoarea lui S.T. și soția născută B.S. prin încheierea de C.F. nr. 3649/08.03.1938. În baza Decretului nr. 92/1950 privitor la naționalizarea unor imobile și a extrasului din tabelul anexă, asupra imobilul mai sus arătat, s-a întabulat dreptul de proprietate, cu titlu de drept naționalizare, în favoarea Statului Român, în administrarea Sfatului Popular al orașului Cluj. Ulterior, prin încheierea de CF nr. 98/06.01.1976, în baza planurilor de împărțire pe apartamente, imobilul mai sus

menționat s-as dezlipit din C.F. nr. 9589 și s-a împărțit în: imobilul cu nr.top.nou 1662/1 constând în casă și teren în suprafață de 157 mp. transcris în CF col.nr. 127112 și imobilul cu nr.top. nou 1662/2, teren în str. B., nr. 35, în suprafață de 750 mp., transcris în CF nr. 127114, în favoarea Statului Român și în administrarea operativă a mun.Cluj-Napoca. În consecință, imobilul mai sus descris a fost preluat în mod abuziv de Statul Român și face obiectul Legii nr.10/2001, conform prevederilor art.2 lit.a din acest act normativ. S.T. a decedat la data de 04.06.1969, așa cum rezultă din certificatul de deces. Conform certificatului de moștenitor nr. 867/24.10.1969 emis de Notariatul de Stat Județean Cluj, moștenitoarea defunctului S.T. este S.S.A., în calitate de soție supraviețuitoare și moștenitoare testamentară. În cuprinsul acestui act se menționează că au renunțat la succesiune – sunt decăzuți din succesiune conform art. 700 C.civ.-, numiții: S.N., S.I., C.E., M.M., H.M. și S.S., toți frați și surori ai defunctului. S.S.A. a decedat la data de 13.09.1970.. Potrivit certificatului de moștenitor nr. 819/15.10.1971 emis de Notariatul de Stat Județean Cluj, moștenitorii defunctei S.S.A. sunt: M.L., B.M. și O.M.L., în calitate de legatari. S.T. a fost fratele numitei S.E., căsătorită C., care a fost mama reclamantei și care a decedat la data de 22.10.1980, așa cum reiese din actele de stare civilă. Art. 696 C.civ. prevede că eredele ce renunță este considerat că nu a fost niciodată moștenitor.

Așadar, titlul de moștenitor al renunțătorului este desființat cu efect retroactiv, moștenitorul fiind considerat ca o persoană străină de moștenire. Potrivit art. 698 C.civ., eredele renunțător nu poate fi reprezentat niciodată. Dacă renunțătorul este singur în gradul său, sau dacă coerezii săi renunță, copii lor vin la succesiune în virtutea propriului lor drept, pentru părți egale. În consecință, partea renunțătorului profită coerezilor săi, fără voia lor, indiferent dacă acceptarea coerezilor s-a făcut înainte sau după renunțarea comoștenitorului, deoarece acceptarea

succesiunii este indivizibilă. Dacă renunțătorul este singur în grad succesibil, moștenirea trece în cadrul devoluțiunii legale la moștenitorii subsecvenți. În speță, așa cum s-a arătat, toți frații și toate surorile defunctului S.T., în calitate de colaterali privilegiați, au renunțat la succesiunea acestuia, prin declarații autentice date în fața fostului notariat de stat, astfel încât la succesiunea acestuia pe lângă soția supraviețuitoare S.S.A. are vocație concretă și reclamanta, descendenta renunțătoarei C.E., în calitate de nepoată de soră a defunctului, care vine în concurs cu soția supraviețuitoare. Critica recurente referitoare la faptul că obiect al renunțării îl reprezintă doar drepturile și bunurile care se află legal în patrimoniul defunctului la data exprimării opțiunii succesorală astfel încât antecesoarea sa nu a renunțat la succesiune cu privire la imobilul în litigiu, nu poate fi primită deoarece regula indivizibilității patrimoniului succesoral conferă același caracter indivizibil și actului juridic de opțiune succesorală care nu poate fi condiționat de aspectul cantitativ al patrimoniului succesoral. Renunțarea la moștenire reprezintă manifestarea de voință a moștenitorului prin care acesta declară că înțelege a nu se folosi de drepturile succesorală pe care vocația sa i le conferă astfel încât renunțarea vizează atât bunurile existente în patrimoniul lui de cujus la data decesului, cât și cele care eventual ar intra în viitor în patrimoniul defunctului. În acest sens actul de opțiune succesorală este indivizibil deoarece succesibilul are dreptul să opteze între a renunța sau accepta moștenirea, dar în întregul ei, astfel încât nu are posibilitatea de a accepta o anumită parte a moștenirii și de a renunța la o altă parte. Potrivit art. 4 alin. 3 și alin. 4 din Legea nr. 10/2001, succesibili care, după data de 6 martie 1945, nu au acceptat moștenirea sunt repuși de drept în termenul de acceptare a succesiunii pentru bunurile care fac obiectul prezentei legi. Cererea de restituire are valoare de acceptare a succesiunii pentru bunurile a căror restituire se solicită în temeiul prezentei legi. De cotele moștenitorilor legali sau

testamentari care nu au urmat procedura prevăzută la Cap. III profită ceilalți moștenitori ai persoanei îndreptățite care au depus în termen cererea de restituire. Prin urmare, reclamanta care nu a acceptat moștenirea defunctului S.T., dar nici nu a renunțat la ea, prin formularea notificării în baza Legii nr. 10/2001, în temeiul textului legal mai sus citat, a fost de drept repusă în termenul de acceptare a succesiunii acestui defunct pentru imobilul situat în ClujNapoca, str. B., nr. 35, înscris inițial în CF nr. 9589 Cluj, nr.top.1662, astfel încât în mod greșit tribunalul a făcut aplicarea prevederilor legale mai sus citate. Așa cum s-a arătat, soția defunctului S.T. a decedat la data de 13.09.1970, ulterior decesului defunctului ei soț, iar potrivit regulilor devoluțiunii legale a moștenirii, reclamanta nu justifică calitatea de moștenitoare a defunctei S.S.A. întrucât nu are vocație succesorală legală concretă și mai mult decât atât, conform certificatului de moștenitor, moștenitorii acesteia sunt alte persoane fizice decât reclamanta în calitate de legatari, astfel că soluția tribunalului este legală și corectă din acest punct de vedere. Pentru aceste considerente de fapt și de drept, Curtea, în temeiul art. 312 alin. 1 și alin. 3 raportat la art. 304 pct. 9 C.pr.civ., va admite în parte recursul declarat de reclamanta C.L.L. împotriva sentinței civile nr. 264 din 16 martie 2011 a Tribunalului Cluj, pe care o va casa în parte cu privire la soluția dată plângerii reclamantei având ca obiect calitatea reclamantei de persoană îndreptățită la acordarea de măsuri reparatorii în baza Legii nr. 10/2011 pentru cota de proprietate a defunctului S.T., din imobilul situat în Cluj-Napoca, str. B., nr. 35, înscris inițial în CF nr. 9589 Cluj, nr. top. 1662 și, în aceste limite va dispune trimiterea cauzei pentru rejudecare pe fond la Tribunalul Cluj, menținând restul dispozițiilor din sentință în ceea ce privește respingerea plângerii reclamantei având ca obiect constatarea calității de persoană îndreptățită după defuncta S.S.A.. În rejudecare, tribunalul va soluționa plângerea reclamantei ținând seama de calitatea de persoană îndreptățită la acordarea de măsuri reparatorii în baza Legii nr.10/2011

pentru cota de proprietate a defunctului S.T., din imobilul situat în Cluj-Napoca, str. B., nr. 35, înscris inițial în CF nr. 9589 Cluj, nr. top. 1662 și va decide dacă este posibilă restituirea în natură a imobilului litigios, iar în caz contrar, se va pronunța asupra măsurilor reparatorii solicitate de reclamantă. (Judecător Anca Adriana Pop)

Sursa: Curtea de Apel Cluj